

Oponentura na bakalářskou práci Z. Pilbauera: Malý pianista, počátky studia hry na klavír

Po přečtení bakalářské práce ve studentovi vidím nejen talentovaného klavíristu, ale i pedagoga, který by mohl většinu toho, o čem píše, velmi efektivně předat svým žákům. Často je odkazováno na významné pedagogy dob minulých i současných (např. Z. Janžurová, M. Borová, Z. Böhmová, A. Grünfeldová, A. Vlasáková a další). V otázce elementární hry výuky na klavír nejmladších žáků bych jen doplnil informaci, kdy začít s žákem. Je to jistě individuální, závislé na mentální i motorické zralosti žáka tak, jak je v práci popsáno. V nejmladších letech je také znát dřívější vývoj dívek oproti chlapcům. Školička Z. Janžurové a M. Borové již před 45 lety počítala se začátkem hry na klavír čtyřletých dětí, a ne jak je uváděno, dětí tříletých. Této věkové kategorii (0-3 roky) věnovala jsou knížku „Od peřinky ke školičce“ M. Borová, kde formou říkadel a cvičení připravuje ty úplně nejmladší k opravdové hře na klavír. Nicméně se závěrem pana kolegy se dá souhlasit, je možné a dobré začít s výukou hry na klavír ve věku 3-8 let podle uváděných faktorů v práci. Také souhlasím s preferencí akustického nástroje oproti elektronickým „náhražkám“. V této práci následují zdařilé části, jako například motivace žáka, vztah učitele s rodiči, seznámení se s nástrojem atd. I v těchto částech práce je znát praktický přístup pisatele, čerpajícího i z vlastních zkušeností s výukou. Ve stati první tóny se dá souhlasit se vším, co je psáno, jen mi chybí komentář k práci učitele, který má při prvních tónech žáka významně pomáhat s portamentovým zvukem a pohybem ruky. Z vlastní praxe vím, že ručičky těch nejmladších bychom neměli opouštět příliš brzy. Koordinace představy melodie (většinou lidové písně) s nutným hraním portamentových úhozů není tak jednoduchá, jak se může na první pohled zdát. Navazující otázkou by mohlo být, jak dlouho hrát jen portamento. Další úhoz by měl být úhoz kratšího portamenta až staccata. Až později přistupujeme k legatu, které je v práci popisováno. Ve stati hra oběma rukama je opět řečeno mnoho dobrého, jen nezapomeňme na jakýsi předstupeň hry oběma rukama, a to střídavé, navazující hraní obou rukou jedné melodie. Opět je to respektovaný, moderní názor mnoha českých i světových škol. Ve stati seznámení se s notami je vyjádřen názor, že po třech až čtyřech lekcích (po jednom měsíci „hry na klavír“), lze začít se seznámením se s notovým zápisem. Je to opět individuální a rozdílné podle věku a také podle zmiňovaného zajištění základních technických a hmatových dovedností žáka. Někteří pedagogové uvádějí paralelu mezi mluvou a čtením. Nejprve se naučíme aspoň trochu mluvit, až potom čteme. Nicméně chápu obavu druhé strany z dlouhodobé hry podle sluchu – může to znamenat nenaučení se not. Dalším moderním prvkem výuky hry z not je hra v obou klíčích současně. Výchozím bodem je nota C1, jak v houslovém, tak v basovém klíči. V této věci není nejmodernější Školička, ale už v Klavírní škole v prvním dílu se tento způsob výuky uvádí hned od počátku hry z not. Zabrání se tak dodatečnému vnímání basového klíče, a tak i menší orientaci v basové poloze. Myslím si, že by tak měli začít všichni bez rozdílu věku a míry talentu, a ne jak pan Pilbauer uvádí, jen ti nejtalentovanější s tím, že je tato metoda příliš náročná na inteligenci dítěte. V části rytmus je dobré vzít si na pomoc mluvené (zpívané) slovo, a nejen u těch nejmladších. Je sice náročnější vymyslet ladící text se skladbou, ale někdy je to účinnější metoda než pouhé počítání si dob. Od statě transpozice je už patrnější moderní způsob výuky podporující transpozici v mladém věku, stejně tak i brzkou hru s dynamikou a pedálem.

Závěr:

Tato práce se dá rozdělit do dvou kvalitativních kategorií názorů. V první kategorii najdeme moderní praktické přístupy pisatele, které jsou ve většině a se kterými lze souhlasit. V menšině jsou názory z doby minulé, již trochu zastaralé, na které moderní výuka našla již lepší, přímočařejší cestu. Vzhledem k drobným výhradám navrhuji známku B.

Peter Toperczer